

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**КАРПАТСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет математики та інформатики
Кафедра математики та інформатики і методики навчання**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія ймовірностей і основи статистики

**Рівень вищої освіти
Освітня програма
Спеціальність
Галузь знань**

**Перший (бакалаврський)
Біологія та лабораторна діагностика
Е1 Біологія та біохімія
Е Природничі науки, математика та
статистика**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 8 від 26.08.2025 р.**

**Розробник
Софія ЯРЕМІЙ
к. ф.-м. н.**

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія ймовірностей і основи статистики
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Викладач	Кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математики та інформатики і методики навчання Яремій Софія Іванівна
Контактний телефон викладача	Роб. 596143
E-mail викладача	sofiia.yaremii@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год., I курс, I семестр, залік
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щотижня згідно розкладу консультацій або за попередньою домовленістю
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна спрямована на формування базових знань про випадкові події, ймовірнісні закономірності та основи статистичного аналізу, необхідних для опрацювання біологічних і лабораторних даних. Особлива увага приділяється прикладному застосуванню статистичних методів у біологічних та медико-діагностичних дослідженнях, без надмірного використання складного математичного апарату. Дисципліна створює фундамент для подальшого вивчення спеціалізованих дисциплін та формує навички аналітичного мислення, необхідні майбутнім фахівцям з біології та лабораторної діагностики.</p>	
3. Мета та завдання навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни: сформувати в студентів інтуїтивне розуміння ймовірнісних і статистичних закономірностей, навчити їх елементарних методів аналізу даних, побудови гіпотез і оцінки достовірності результатів експериментів, необхідних для біологічних і лабораторних досліджень.</p> <p>В результаті вивчення дисципліни студент повинен:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Основні поняття теорії ймовірностей: випадкову подію, вибірку, ймовірність події, умовну ймовірність, незалежність подій. – Основні закони і властивості ймовірностей (правила додавання та множення, формулу повної ймовірності, теорему Байєса). – Поняття перестановок, розміщень, сполучень та їх застосування при розрахунку ймовірностей складних подій. – Визначення випадкової величини, закону розподілу, математичного сподівання, дисперсії, середнього квадратичного відхилення. – Характеристики основних розподілів ймовірностей (рівномірний, біноміальний, Пуассонів, нормальний) та їх біологічне тлумачення. – Основні поняття описової статистики: вибірка, середнє, медіана, мода, варіаційний ряд, дисперсія, коефіцієнт варіації. – Принципи побудови та інтерпретації графіків і таблиць розподілу даних (гістограма, полігон частот). <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Обчислювати ймовірності простих і складних подій, у тому числі умовних. – Використовувати комбінаційні формули для розв'язування прикладних задач. – Визначати тип випадкової величини та обчислювати її основні числові характеристики (середнє, дисперсія, стандартне відхилення). – Вибирати адекватний закон розподілу для опису біологічних даних і пояснювати його зміст. – Будувати варіаційні ряди, гістограми, полігони частот і робити висновки щодо розсіювання даних. 	

<ul style="list-style-type: none"> – Розраховувати середні величини, коефіцієнти варіації, довірчі інтервали та інтерпретувати отримані результати. – Аналізувати прості біологічні та лабораторні вибірки, виявляти закономірності у даних, оцінювати їх достовірність. 			
4. Компетентності			
Інтегральна компетентність.			
IK01. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі біології при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування законів, теорій та методів біологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.			
Загальні компетентності			
ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.			
ЗК05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово.			
ЗК08. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.			
Фахові компетентності			
СК01. Здатність застосовувати знання та вміння з математики, фізики, хімії та інших суміжних наук для вирішення конкретних біологічних завдань.			
5. Результати навчання			
ПР06. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, екології, математики у процесі навчання та забезпечення професійної діяльності.			
ПР20. Аргументувати вибір методів, алгоритмів планування та проведення польових, лабораторних, клініко-лабораторних досліджень, у т.ч. математичних методів та програмного забезпечення для проведення досліджень, обробки та представлення результатів.			
6. Організація навчання			
Обсяг курсу			
Вид заняття			Загальна кількість годин
лекції			14
практичні заняття			16
самостійна робота			60
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	Е1 Біологія та біохімія	1	нормативний
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	практ. заняття
			сам. робота
Тема 1. Математичні основи аналізу даних		2	4
Тема 2. Випадкові події та ймовірність події		2	2
Тема 3. Закони і властивості імовірностей		2	2
Тема 4. Комбінаційні основи імовірності		2	2
Тема 5. Випадкові величини та їх характеристики.		2	2
Тема 6. Основні розподіли імовірностей		2	2
Тема 7. Основи описової статистики		2	2
ВСЬОГО:		14	16
			60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			

<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни</p>	<p>Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи згідно «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Карпатському національному університеті Імені Василя Стефаника» (https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf).</p> <p>Участь в роботі впродовж семестру – 100 балів.</p> <p>Поточний контроль включає: тестування, виконання практичних робіт, контрольної роботи та самостійної роботи.</p>
<p>Вимоги до письмової роботи</p>	<p>У письмовій роботі студент повинен продемонструвати уміння синтезувати теоретичні і практичні знання, отримані в межах одного змістового модуля. Під час підсумкового модульного завдання розглядаються контрольні питання, тести, здійснюється контроль практичних навиків і умінь за темами змістового модуля. Усі відповіді повинні бути подані чітко, грамотно, у заданій послідовності.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Оцінюються по п'ятибальній системі</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Здобувач освіти вважається допущеним до семестрового контролю з дисципліни (заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені силабусом навчальної дисципліни.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль виставляється за результатами поточного контролю з усіх видів навчальної роботи, при цьому присутність здобувача вищої освіти не обов'язкова.</p>
<p>8. Політика навчальної дисципліни</p>	
<p>Здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися встановлених норм академічної доброчесності, що визначені Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 27 вересня 2022 р. №529). Здобувачі освіти і науково-педагогічні працівники зобов'язані дотримуватися загальних морально-етичних принципів і правил поведінки, визначених Кодексом честі Карпатського національного університету імені Василя Стефаника (Наказ ректора від 7 вересня 2022 р. №530). Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень. Можливість зарахування результатів неформальної освіти.</p> <p>Рекомендовані платформи: Coursera, EdX, Prometheus.</p>	
<p>9. Рекомендована література</p>	
<p>Основна</p>	

1. Васильків І. М. Основи теорії ймовірностей і математичної статистики: Навчальний посібник. *Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 184 с.*
2. Найко Д.А., Шевчук О. Ф. Теорія ймовірностей та математична статистика: Навчальний посібник. *Вінниця: ВНАУ, 2020. 382 с.*
3. Прилуцький Ю.І., Ільченко О.В., Цимбалюк О.В., Костерін С.О. Статистичні методи в біології: Підручник. *Київ: Наук. Думка, 2017. 216 с.*
4. Кушлик-Дивульська О.І., Поліщук Н.В., Орел Б.П., Штабальок П.І. Теорія ймовірностей та математична статистика. Навчальний посібник. *Київ: Національний технічний університет України «КПІ», 2014. 212 с.*
5. Коноваленко О.Є, Ткачук М.А. Теорія ймовірностей та математична статистика: Навчально-методичний посібник. *Харків: Національний технічний університет «ХПІ», 2018. 94 с.*
6. Алілуйко А.М., Дзюбановська Н.В., Єрмоєнко В.О., Мартинюк О.М., Шинкарик М.І. Практикум з теорії ймовірностей та математичної статистики. Навчальний посібник. *Тернопіль: Підручники і посібники, 2018. 352 с.*

Додаткова

1. Янцевич А.А., Дьячкова О.В. Теорія ймовірностей і математична статистика: Навчальний посібник: у 2-х частинах, Ч. 1. Теорія ймовірностей. *Харків: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2018. 212 с.*
2. Жильцов О.Б. Теорія ймовірностей та математична статистика у прикладах і задачах: Навчальний посібник. За ред. Г.О. Михаліна. *Київ. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2015. 336 с.*

Викладач: _____ Софія ЯРЕМІЙ
к. ф.-м. н.